

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI HETILAP

Hírtartalmának és kintételeinek:
Készítők által 1880. évi, Magyarországi kiadás.
Ez a lap a Magyarországi és az oroszországi államok közötti
közvetlen kapcsolatának és a magyar nyelvű sajtó fejlődésének
szolgálatára és a magyar nyelv terjesztésére.

A szerkesztésért és a kiadásért:
Molnár Gyula, szerkesztő és kiadó.
Feltételek szerkesztés és kiadásért:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egyes évi 10 Ft. — Félévi 5 Ft. — Negyedévi 2 Ft.
10 Ft. — Egy hét 1 Ft.
Egy év 10 Ft. — A társasági 10 Ft.

„Zombor és Vidéke“ ezimű, Bács-Bodrogh vármegye székhelyén, Zomborban megjelenő politikai hetilap a megye kulturális haladásának köszöni létét. 1880-ban Nadasch, Muzsik és Partlies ezég alatt nyomdai vállalat keletkezett Zomborban, mely kísérletet tett egy *második* helyi lap megalapítására.

Szerkesztőül Molnár Gyula szabadkai lapszerkesztőt nyerte meg s 1880. év végével mutatványszámot bocsájtott ki. — A vállalat kezdettől fogva sikerültnek jelentkezett, — az előfizetők száma biztosította a lap existenciáját s a „Zombor és Vidéke“ 1881. január elsejétől fogva hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön, társadalmi programmal, vasárnaponként könyvalakban nyomott regénymelléklettel — megindult.

Tizenöt éve immár, hogy a „Zombor és Vidéke“ él.

Nagy idő egy hirlap életében, s nem könnyű feladat megírni küzdelmeit: ama vakmerő s elkésredett harcokat, melyeket a lap kitűzött céljainak

eléréseért — Bácsmegye közélé ének purifikálásaért győzelmesen megvívott, azokat a súlyos megpróbáltatásokat, melyek olykor-olykor létét is fenyegették.

Első sorban az akkor általán divott s Bácsmegyében, — különösen annak félhivatalos sajtójában is gyakran kifejezésre jutott antisemitizmus ellen emelte föl tiltakozó szavát. — E részben nagy küzdelmei nem voltak, mert valójában Bácsmegye soha se szolgált alkalmas talajul e társadalmi kórság kifejlődésére.

De nem sokára megérté a Z. és V. magasabb missióját.

Bácsmegye köz- és társadalmi élete telve volt visszaélésekkel és ferdeségekkel.

vármegye 120 községében a korrupció borzasztó pusztításokat vitt véghez.

A közpénzek elkallovéása, árvavagyon elkezelése napirenden volt.

A hivatali visszaélések véghetetlen sorozatát adhatnók, ha e tér — melyen mozgunk — eleve is szüknek nem mutatkoznék.

Mindez azonban köztudomású s arról vált hirhedtté a bácsmegyei közigazgatás.

A „Zombor és Vidéke“ feladatául tűzte ki : ezt a korrupciózt kiirtani.

Kiméletlen szigorral támadta a vármegyei administratiót, a hivatali visszaéléseket, a közhivatali sikkasztások és csalások sokféle nemeit.

A mind merészebben s kérlehetetlenül folytatott bünleplezés eleintén megdöbbenté az illető köröket, később oly gyűlölséget keltett föl, melynek a hirlapirodalom történetében párja nincs.

A „Zombor és Vidéke“ lassan-lassan úgy érezte magát, mint a süllyedő hajó, melyet már a patkányok is elhagyogatnak.

Eleintén Bácsmegye majd minden tollforgató embere táborában fejté ki irodalmi munkásságát. Tekintélyes munkatársi gárda vette körül, mely sok szellemes s tanulságos közleményt nyújtott az olvasóknak.

De az elkeseredett irtóháboru a munkatársak legtöbbszörét lassanként elijeszté a laptól s apránként el-elmaradoztak.

Maga a lap szerkesztője társadalmi téren mint egy salt-lake-beli kiátkozott, számtalan üldöztetésnek volt kitéve.

A ki barátjának vallotta magát, csakhamar hasonló sorsra jutott.

Mindez azonban legkevésbé se tántorítá el a „Zombor és Vidéké“-t követett irányától.

Merész s kiméletlen leleplezései igazak voltak s a megtámadottak kénytelenek voltak hallgatag tűrni nyilvános ostromoztatásukat.

Tizenöt éven át a „Zombor és Vidéke“ kérelmetlen üldözője volt a visszaéléseknek, de hogy mennyire lelkiismeretesen ragaszkodott az igazmondáshoz: bizonyítja az, hogy egyetlen egy sajtópere se volt.

Azaz . . . hogy mégis . . . Egy volt! Nem volna illő eltagadni.

Báró Edelsheim-Gyulay budapesti hadtestparancsnok indította a közös hadügyministerium fölhatalmazása alapján.

A „Zombor és Vidéke“ egy közös hadseregbeli közkatona öngyilkossága alkalmából szóvá

tette a közös hadseregnél akkor divott brutális bánásmódot.

E miatt állították esküdtszék elé a közös hadsereg fő-fő intézői.

Azonban a budapesti esküdtszék egyhangulag mentette föl a lapszerkesztőt ezen egyetlen sajtóper is az igazmondás diadala volt.

Sajtóperert nem indíthattak a „Zombor és Vidéke“ ellen, megindították tehát ellene a sajtórendőri eljárást jogosulatlan politizálásért.

Ebbe aztán bele is tört volna a lap éles kése, ha az a merész hang, mely immár évek óta tiltakozott a hivatali visszaélések ellen, nem rázta volna föl lethargiájából Bácsmegeye független s vagyonos intelligentiát.

Alig jutott azonban köztudomásra, hogy a „Zombor és Vidéke“ elnémitására s megfékezésére alkalmas eszköz találtatott, — legott talpra állott, mint egy ember, Bácsmegeye független intelligentiája s Szemző István nagybirtokos, megyei virilista lakásán nagy megyei értekezletet tartott.

Az értekezletet az tette nevezetessé, hogy részt vett benne gr. Apponyi Albert s Szilágyi Dezső.

E kiváló államférfiak lejöttek Bácsmegyébe, hogy tanui legyenek amá férfias s önérzetes szervezkedésnek, mely Bácsmegye legkiválóbb embereit gyűjté zászló alá azzal a célzattal, hogy a „Zombor és Vidéke“ által megkezdett ösvényen haladva, Bácsmegyét purifikálja.

Az értekezletre a „Zombor és Vidéke“ szerkesztője is meghívást kapott, s itt Szilágyi Dezső intézett hozzá tartalmas buzdító szózatot, tudtára adván, hogy a megalakult megyei ellenzék a „Z. és V“-t politikai lappá emeli s a buzdító beszédet azzal fejezte be: sic itur ad astra!

Hosszú küzdelmek, fájdalmas mellőztetések után jóleső szózat volt az, talán annak köszönhető, hogy a „Z. és V.“ mai napig is fennáll.

A kijelentést tett követte. A „Z. és V.“ közlebbi száma, — melyet a közönség lázas hévvel kapkodott szét, — politikai programmal látott napvilágot.

A cautiót egyelőre Mártonffy Károly, volt megyei főispán tette le, később Szemző Gyula nagybirtokos biztosította.

Azontul a „Z. és V.“ szabadon s függetlenül gyakorolhatta a kritika jogát.

De küzdelme a korrupció ellen nem volt meddő.

Leleplezéseik kormánykörökben is élénk érdeklődést keltettek, a bácskai visszaélések iránt a kormány is nagyobb figyelmet tanusított s a fegyelmi eljárások egész özöne zuhant a megyei s községi tisztviselők nyakába.

Tömerdek fölfüggesztett jegyző, számtalan bünper s az irányadó körök szokatlan szigorú fölhívta tesznek tanuságot arról, hogy a „Z. és V.“ hasznos munkát végzett.

A megye fő- és alispánjának aláírásával nyílt fölhívás intéztetett a vármegye közönségéhez, hogy a kik a „Z. és V.“-ben megjelent vádakhoz hasonló visszaélésekről nyertek tudomást, tegyenek följelentést.

Itt járt a miniszter megbizásából Szél Ignázt miniszteri biztos s számtalan szabálytalanságot konstatalt.

Szóval egy szép napon csak arra virradtunk, hogy Bácsmegyében a közállapotok megjavultak.

És javulnak folyton, szemmel látható alakban.

Ma már egy fiatal, tetterős, lelkiismeretességgel működő főispán, dr. Vojnits István áll a megye élén, egy szorgalmas, odaadó s körültekintő alispán, Karácsony Gyula vezeti a tisztviselői kart, az árvaszék élén egy ritka puritán jellem, Mihályi János áll s az 1896-iki restauráció újabb s friss elemeket juttatott a megye elernyedtt organizmuszába.

A „Z. és V.“-nek nagy befolyása volt a megyei orsz. képviselőválasztásokra úgy, hogy ma — a hajdan csupán kormánypárti képviselőket választó nagy megye központja s kerületeinek fele ellenzéki képviselőket küld a parlamentbe.

Szóval: a milleni-umi év meghozta a „Z. és V.“ várva-várt reményeit, melyek bizonyára teljesedésbe mennek.

A „Z. és V.“-nek nines többé módjában vehemes támadásokatintézni a megyei adminis-

trátió ellen, — de azért létjogát lenn és fenn elismerik.

Ma már saját nyomdáival rendelkezik, s a lap sem képezi idegen kiadó tulajdonát.

Hogy minden irányban független legyen — a lap szerkesztője nyomdát állított föl, megszerezte a lap tulajdonjogát s a kaucziót a megyei nemzeti párt elnöke, Szemző István ur biztosította.

Megemlítendőnek tartjuk, hogy a „Zombor és Vidéke“ 1883. és 1884-ben hetenként háromszor, 1894—1895-ben hetenként ötször, s 1895. október 1-től 1895. január 15-éig *naponként* megjelent, de ez időtől fogva ismét visszafejlődött eredeti megjelenési idejére t. i. hetenként 2-szerre.

Alakja többször változott. Eleintén nagy alakban, majd kisebb formában, most pedig az alant fotografiában bemutatott nagyságban jelenik meg.

Íránya, miként szerkesztője fennállása óta nem változott.

Megemlítendőnek tartjuk, hogy a „Z. és V.“-nek 1894. évi július 1-től kezdve képes élelzap-melléklete van, „Bácskai Karczos“ czim alatt, mely feladatául tűzte ki: a bács megye közviszonyok ferdeségeit s kinövéseit tréfás alakban ostorozni.

Az élelzap alakjai közül Szomboracz Sacza megyeszerte népszerűséget vívott ki.

A „Z. és V.“ 15 éves fennállása alatt a következő munkatársakkal birt: dr. Alföldy Árpád, Arányi Dezső, Buchwald Lázár, Blütz Sándor, Bárány Zsigmond, Bogdány Károly, dr. Blau Géza, Bányai Géza, dr. Czeisel Lajos, Czigliányi Béla, Ettinger Mór, Dömötör Pál, dr. Donosz-

